

FORN VÄNNEN

JOURNAL OF
SWEDISH ANTIQUARIAN
RESEARCH

En tandstämpel av skiffer från Värmland
Oldeberg, Andreas

Fornvännen 1954(49), s. 56-58

http://kulturarvsdata.se/raa/fornvannen/html/1954_056

Ingår i: samlar.raa.se

De ifrågavarande engelska pjäserna ha jämförts med senare tiders kruthorn. Fettich har för det avariska föremålet framhållit dess lämplighet för ryttare.

I ett fall skiljer sig det västgötska hornet ifrån det avariska och det schweiziska; det äger i motsats till dessa även ett hål på hornstängens fria långsida, korresponderande med bigrenens. Vad detta innebär, synes svårt att avgöra.

Vårt horn skulle alltså snarast vara en pjäs till förvaring av något slags föremål eller ämne, kanske en »portmonnä». Snarast skulle det tillhöra någon del av yngre järnåldern, tiden ca 400—ca 1050 e. Kr.

Emellertid böra även andra förslag till bestämning av den gåtfulla pjäsen från Stommen diskuteras; ovan har dr Andreas Oldeberg framlagt ett annat tolkningsförslag.

Birger Nerman

EN TANDSTÄMPEL AV SKIFFER FRÅN VÄRMLAND

Det här ifrågavarande 8,4 cm långa redskapet (fig. 1) hittades på en potatisåker vid gården Berget, Gettjärn i Sunne socken, Värmland, jämte tre skärvor av grå dålig flinta. Tidigare lär på samma åker bl. a. ha hittats en pilspets av vit flinta och en trindyxa av sten med rundovalt tvärsnitt. Föremålet, som är förfärdigat av rödbrun skiffer, är i ena änden försett med fem små tänder, den andra änden är sammandragen till en liten »hals», som slagits av. Troligen har här funnits ett skaft; detta kan ha varit rakt och har möjligen varit avslutat med ett mer eller mindre stiliserat djurhuvud eller kanske till och med varit T-format liksom fallet är med vissa norrländska redskap.¹ Redskapets ena kant är tämligen rak och har en ganska slö egg medan den andra kanten är något rundad och försedd med en skarpare egg. Troligen får redskapet betraktas som ett slags orneringsinstrument, som blivit använt för dekorerings av lerkärl, sålunda en kamstämpel, med vars tandade ände man gjort avtryck i den våta leran. Dessa avtryck ha det utseende som fig. 2 visar. Likartade grova kam- eller tandstämpelavtryck förekomma på den östliga kamkeramiken, t. ex. den finska kamkeramiken stil II², samt i Sverige främst inom den östliga boplatstkulturen, jfr t. ex. fig. 3 från Mjölkbö i Österunda socken, Uppland. Det bör framhållas, att de eggliknande partierna hos redskapet mycket väl kunna ha använts för att släta till ytan på lerkärnen. Även en del av de ovan nämnda norrländska redskapen äro försedda med egg. Visserligen överensstämmer icke det värmländska exem-

¹ O. Montelius: *Minnen* 493, 495, 497—8, 509—12, 537—543, 546—7, 551—5.

² Aarne Europæus—Äyräpää, *Die relative Chronologie der steinzeitlichen Keramik in Finnland*. Acta Archaeologica I (1930), s. 180—81, fig. 46, 54.

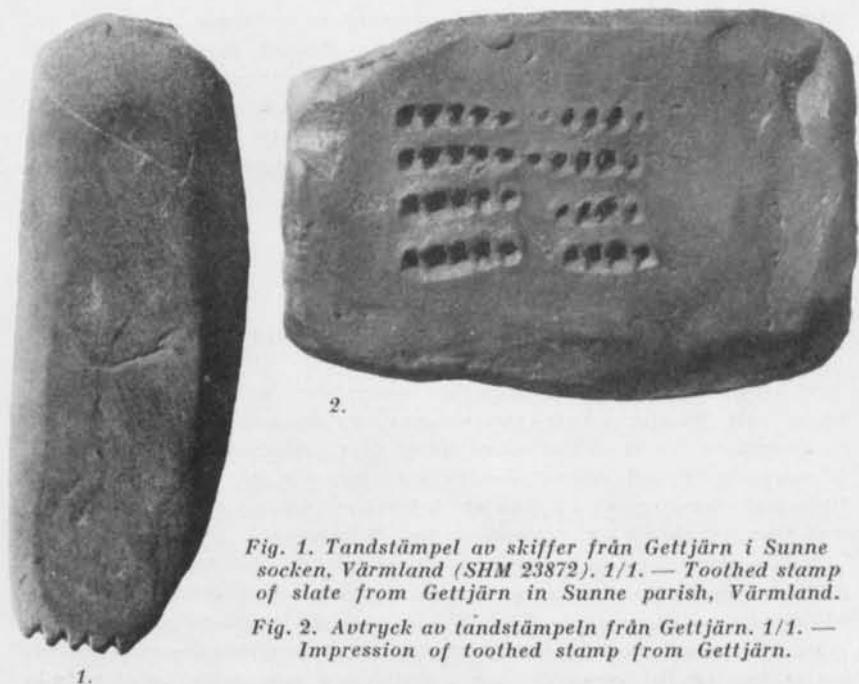

Fig. 1. Tandstämpel av skiffer från Gettjärn i Sunne socken, Värmland (SHM 23872). 1/1. — Toothed stamp of slate from Gettjärn in Sunne parish, Värmland.

Fig. 2. Avtryck av tandstämpeln från Gettjärn. 1/1. — Impression of toothed stamp from Gettjärn.

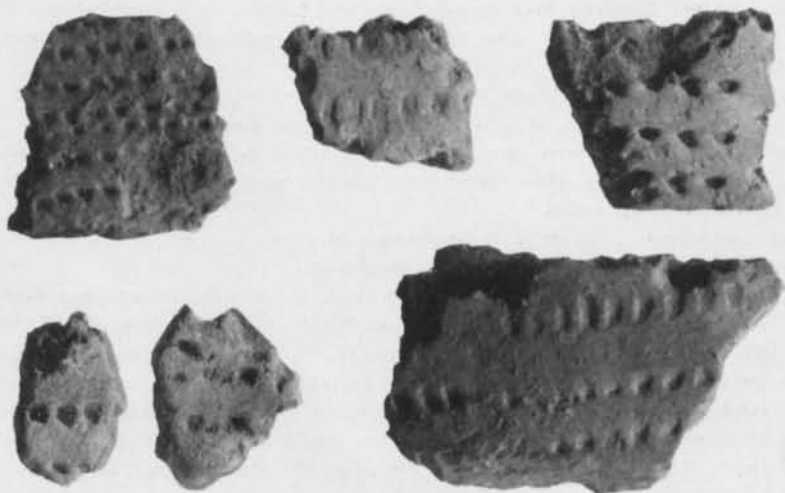

Fig. 3. Keramik med tandstämpelavtryck från boplats vid Mjölkbö i Österunda socken, Uppland (SHM 12431). 1/1. — Pottery with impression of toothed stamp from dwelling site at Mjölkbö in Österunda parish, Uppland.

plaret fullständigt till formen med de norrländska redskapen, men det förefaller ganska sannolikt, att vårt exemplar eller åtminstone materialet härrör från norrländskt eller norskt område. Enligt vad statsgeologen Bror Asklund benäget meddelat mig, anstår nämligen vad Sverige beträffar den röda skiffern icke sydligare än i Härjedalen. Den största anhopningen finnes emellertid i Ångermanland och vidare förekommer denna skiffer som block i en del kustfynd, sydligast i Hälsingland.³

Andreas Oldeberg

SVENSKA FORNMINNESFÖRENINGEN 1953

Svenska Fornminnesföreningen har under året avhållit tre sammanträden med föredrag och ett extra valsammanträde samt ordnat en vår- och en höstutfärd. Styrelsen har sammanträtt fyra gånger: 25 februari, 13 och 27 mars och 23 april. Antalet medlemmar har under året utgjort 411, därav 12 hedersledamöter och 21 ständiga ledamöter; medlemsantalet visar därmed från föregående år en uppgång med 34 personer.

Vid årsmötet den 16 mars ägde först de ordinarie föreningsförhandlingarna rum med undantag för styrelse- och revisorsval, vilka ajournerades till ett extra sammanträde den 27 mars. Vid det fortsatta mötet den 16 mars överlämnade ordföranden prof. Birger Nerman Hildebrandspriset till antikvarien fil. dr Ragnar Blomqvist för dennes mångåriga, betydelsefulla undersökningar rörande Lunds stads medeltida historia. Därefter höll prof. Nils Ahnlund föredrag över ämnet: »Magnus Ladulås och Stockholm».

Vid valsammanträdet den 27 mars fick styrelsen följande sammansättning:

Ordförande: professor Birger Nerman, Stockholm.

Vice ordförande: docent Sven B. F. Jansson, Saltsjöbaden.

Sekreterare: befattningen som sådan skulle till 1 juli, ev. längre, upprätthållas av fil. dr Olle Källström, Stockholm, därefter till nästa årsmöte av ordföranden.

Andre sekreterare: fil. dr K. E. Sahlström, Stocksund.

Skattmästare: kaptten Bertil Sterner, Stockholm.

Övriga styrelseledamöter: fil. lic. Henrik Alm, Stockholm, friherrinnan Wera von Essen, Vattholma, förste antikvarien K.-A. Gustawsson, Stockholm, fil. dr Gustaf Hallström, Stockholm, fil. dr Olle Källström, Stockholm (nyvald), förste antikvarien Nils Ludvig Rasmusson, Stockholm, f. landshövdingen A. E. Rodhe, Saltsjöbaden, antikvarien Dagmar Selling, Stockholm, verkställare Alfred Steijer, Stockholm, fil. dr Per-Olof Westlund, Stockholm (nyvald) och docenten Nils G. Wollin, Stockholm.

³ Jfr även *Bror Asklund—Per Thorslund*, Fjällkedjerandens bergbyggnad i norra Jämtland och Ångermanland, Sveriges Geologiska Undersökning ser. C. nr 382 (1935).